

ՆՈՐ ՈՒ ԱՌՈՂՔ ՀՈԳԵԿՑՈՒԹԵԱՆ ՀԵՌԱՆԿԱՐՈՎ

Posted on January 26, 2015 by Keghart

Category: [Opinions](#)

Պարոյր Յ. Աղպաշեան, Պէյրուզ, 26 Յունուար 2015

Հայաստանահայութիւնը եւ Սփիւռքահայութիւնը կ'ապրին սահանքներ, տատանումներ ու վայրէջքներ, համարեա բոլոր մարզերէն ներս, որոնք այնքան թափանցիկ ու շօշափելի են, միանգամայն:

Հայաստանը՝ իր հոգերով ու տագնապներով, իսկ Սփիւռքը իր մարտահրաւերներով ու հրամայականներով, այսօր այրող կարիքը ունին լուրջ ու զգաստ քննարկումներու ու վերլուծումներու, հուսկ՝ համապատասխան բարեկարգումներու ու բարենորոգումներու:

Պարոյր Յ. Աղպաշեան, Պէյրուզ, 26 Յունուար 2015

Հայաստանահայութիւնը եւ Սփիւռքահայութիւնը կ'ապրին սահանքներ, տատանումներ ու վայրէջքներ, համարեա բոլոր մարզերէն ներս, որոնք այնքան թափանցիկ ու շօշափելի են, միանգամայն:

Հայաստանը՝ իր հոգերով ու տագնապներով, իսկ Սփիւռքը իր մարտահրաւերներով ու հրամայականներով, այսօր այրող կարիքը ունին լուրջ ու զգաստ քննարկումներու ու վերլուծումներու, հուսկ՝ համապատասխան բարեկարգումներու ու բարենորոգումներու:

Հայաստանի անկախութիւնը՝ իր պետական կառոյցով ու գործընթացով, ո՞վ ըսաւ թէ իր գոյութիւնը երաշխաւորած է ու կը վայելէ բարօրական կեանք մը, երբ դասակարգայնութիւնը խոր արմատներ նետած է, անարդարութիւնը քիչ մը ամէն տեղ է, գործազրկութիւնը տիրող է, իսկ մարդկային արտահոսքը մնայուն ընթացքի մէջ է:

Իշխանակուսակցականութեամբ ինչպէ՞ս կարելի է ժողովրդավարութեան հասնիլ, անխտրական քաղաքականութիւն վարել, հանդուրժողական մթնոլորտ ստեղծել ու հանրանպաստ գործելածել հաստատել:

Հարցադրումներ, որոնց շարանը կրնայ երկարիլ, ի տես համակարգի մը, որ ինքզինք պարտադրելու եւ իր միշխանութիւնը պահելու համար, պատրաստ է անհատական շահերը գերադասել ընդհանրականէն, սեփական ախորժակները գերսրել պետական կառոյցներու հաշւոյն:

Ո՞ր է բազմակարծութեան ձայնը, ո՞ր է ժողովրդավարութեան ընտրանքը, ո՞ր է ազատ խօսքի իրաւունքը, երբ ամէն ինչ կը գտնուի վարչախումբին ձեռքը, Հանրապետութեան բոլոր «բանալի»ները ձեռքը պահելով, իսկ «մտրակ»ը անխնայ՝ անսաստողներու եւ անհետեւորդներու դէմ:

Չարմանալի՞ն այս բոլորին մէջ. անտարբերութեան ալիքը կամ վրեժխնդրութեան հակազդեցութիւնը, որ կ'ուղղուի ու կը գործադրուի բոլոր անոնց դէմ, որոնք կը համարձակին քննադատել իշխանութիւնները կամ մատնացոյց ընել անոնց սխալագործութիւնները:

Եթէ Հայաստանի մէջ կը յաջողուի նորօրեայ բռնադատութեան այս ոճը - լռեցնել, պաշտօնազրկել,

ամբաստանել, ցնցել, բանտարկել (յիշել բազմաթիվ օրինակներն էլ գեթ երկուքը՝ Նախկին արտաքին գործոց Նախարար ու ներկայիս պատգամաւոր Վարդան Օսկանեանը, Նաեւ Նախկին արտաքին գործոց Նախարար ու ներկայիս պատգամաւոր Ռաֆֆի Յովհաննէսեանը, որոնց դէմ ինչպիսի՜ յերիւրանքներ արձակեցին իշխանութիւնները), ապա, Սփիւռքն ալ ստրկացնելու ձեւը գտնուած է - փայփայել, փշաքաղել, պատուել, պարգեւել, հրաւիրել, գովերգել (յիշել շքանշաններու, վկայագիրներու, պատուոգիրներու, մրցանակներու տարափը, որոնք «ողողած» են Սփիւռքը, մեծ մասամբ անչափանիշ հիմունքներով հասցնելով հոն... ուր պետք է, շնորհելով անոր, որ ... արժանի է):

Նախագահական վարչակարգը, որ ենթադրուած է ըլլալու պետականաշէն ու դառնալու է պետականակում, փոխանակ մնալու այդ բարձունքին վրայ, անհասկնալի վերաբերմունք մը կը ցուցաբերէ Սփիւռքին նկատմամբ, երբ արժանին աժանեն, օգտակարը անօգտակար են, դրականը ժխտական են չի գանազաներ (կամ չ'ուզէր գանազանել) որովհետեւ կը գործէ կամ կը շարժի անհասկնալի եւ անընդունելի, մեղմ ըսած, խակութեամբ եւ անգիտութեամբ:

Այլապէս՝ ինչո՞ւ կը ստուերուի պետութեան վարկը կամ ինչո՞ւ կը շահագործուի պետականութեան դիրքը, ատեն մը Սփիւռքը դնելով «կթան կով» ու տեղ, հիմա ալ զայն նկատելով «դիւրին պատառ» մը, օգտագործելով անոր «թոյլ ու զգացական» կողմերը, «շոյելի ու շոյուելի» մասերը:

Կ'ըսուի թէ Հանրապետութեան Նախագահութիւնը այս բոլորին «մեղք» կը ձգէ Սփիւռքի Նախարարութեան վրայ, որ աւելի մօտեն կը շփուի Սփիւռքի հայագաղութներուն ու տարբեր շերտաւորումներուն հետ, ուստի, անոր «ցուցմունք» ներս են, որոնք կը կիրարկուին:

Թերեւս:

Բայց, միթէ՞ ներելի է այս անբնական արդարացումը (եթէ նոյնիսկ անճիշդ է, թէեւ պատճառներ կան ալ հաւատալու անոր...), այնքան ատեն որ այդ բոլորէն ի՞նչ շահ կ'ապահովուի, բացի վնասի արձանագրումէն:

Օրին, Սփիւռքի Նախարարութիւնը, իր հիմնադրութեան հնգամեակը նշեց, փառաւոր հանդիսութեամբ, Նախագահական ղեկավարութեամբ, պետական աւագանիի մասնակցութեամբ ու սփիւռքեան մեծապատի՛ւներու մասնակցութեամբ:

Կարելի է պատկերացնել տիրող ոգեշունչ մթնոլորտը, ոմանց շնորհալից ելոյթներով եւ ողջոյններով, բայց, կարելի՞ է հանդուրժել սովորամոլական նոյն այն ընթացքը, որուն ականատեսն ու ականջալուրը եղած է հայութիւնը անցնող հինգ տարիներուն:

Արդեօք աւելի ճիշդ ու տեղին պիտի չըլլա՞ր այդ տարեդարձը յատկացնել Նախարարութեան աշխատանքին՝ իր ԱՄԲՈՂՁԱԿԱՆ պատկերով ու մանրամասնութիւններով, իրագործումներով ու թերութիւններով, զայն դարձնելով իսկական գիտաժողովի մը, որուն մասնակցէին համապատասխան յանձնառու մասնագէտներ, առանց զայն վերածելու անցողիկ ձեւականութեան կամ ցուցադրականութեան:

Կայ այս մետալին միւս մտահոգիչ երեսը, որ կապուած է Սփիւռքի այն գաղութներուն ու

հատուածներուն հետ, որոնք հայրենիքին կը մօտենան բարեմիտ հայրենասիրութեամբ ու կը փորձեն նաեւ այդ մօտեցումով դասեր տալ այլոց, հաւատալով որ հայրենասիրութեան միակ (°) ճամբան ատիկա է:

Սակայն, այս տրամաբանութիւնը, իր լոկ զգացականութեամբ, ի՞նչ կ' աւելցնէ կամ կը պակսեցնէ հայրենիքի արժէքէն, երբ այլեւս անոր հետ պետք է վերաբերուիլ պետականութեան պահպանումի ու գոյատեւումի սկզբունքով:

Շատեր Հայաստան կը փութան՝ մտաւորականի, կուսակցականի, ղեկավարի ու հայրենասերի գոյնզգոյն պատմութեաններով, կը հաճոյանան ասոր կամ անոր, կը հաճոյացնեն իրենց ետերը եւ այս բոլորը կը բացատրեն հայրենասիրութեամբ կամ հայաստանասիրութեամբ:

Ճիշդ այս յոռի ու վանելի վարքագիծն ալ պատճառ դարձաւ որ սփիւռքահայութիւնը ինքզինք նետէ յարմարելու եւ յարմարուելու յորձանուտին մէջ, իսկ հայրենի իշխանութիւնները լա՛ւ ծանօթ են թուլամորթային այս մերձեցումներուն եւ փոխանակ զգաստանալու ու զգաստացնելու, ձգեցին ու կը ձգեն որ միջակութիւններն ու տափակութիւնները հող շահին:

Մինչդեռ, Սփիւռքը այսօր կը տառապի բազմաթիւ ցաւերէ եւ կը գտնուի բացթողումներու անջրպետի մը մէջ, որոնք կարօտ են անմիջական եւ անյետաձգելի վերնայումներու ու վերդասաւորումներու:

Սփիւռքը առանց հայրենիքի չի կրնար ապրիլ, բացառուած է այդ մէկը, սակայն, իրողութիւն ըլլալէ չի դադրիր, որ Սփիւռքը արտերկրի մէջ պիտի գոյատեւէ իր ազգային բազմաբղէտ կեանքով, հետեւաբար, այդ յարատեւութիւնը իմաստաւորելու ու լիցքաւորելու համար, նոր շունչ ու ներդրումներ պետք են:

Ուրկէ՞ պիտի գան անոնք, եթէ ոչ նոյնիսքն Սփիւռքէն, պարզապէս անոր համար, որ Տարագիր հայ ժողովուրդի ժառանգորդները այլ ելք եւ ընտրանք չունին, բացի տեր դառնալու ազգային իրենց աւանդներուն, ակունքներուն եւ արմատներուն:

Արդարեւ, այսօր Սփիւռքը ունի լուրջ պատասխանատուութիւններ, երբ՝

- Կարգ մը հայագաղութներ (Իրաք, Եգիպտոս, Սուրիա) խաթարուած, պարպուած կամ նօսրացած են
- Հայ կրթական համակարգը վերարժեւորումի անխուսափելիութեան առջեւ կը գտնուի
- Ոչ միայն հայերէնագիտական, այլեւ առհասարակ հայ ուսուցիչներու զգալի պակաս կայ
- Ազգային կառոյցներու աշխուժացման եւ որակաւորման պահանջք կայ
- Տեսլապաշտ եւ իրապաշտ ղեկավարներու կարիք կայ
- Վտանգուած հայ մամուլի առաքելութեան վերակենդանացման անհրաժեշտութիւն կայ
- Խամրող արեւմտահայերէն լեզուի պահպանման ու պաշտպանութեան առաջադրանք կայ

Ահաւասիկ, թէ ինչի՞ պետք է լծուի Սփիւռքը, առաջին հերթին իր մարդուժին ու նիւթուժին վստահելով, Հայաստանի հետ յարաբերութիւնները միշտ պահելով բարօք, սերտ եւ փոխադարձ

յարգանքի մէջ, հեռու մնալով պատեհապաշտական, ցուցամոլական ու ստրկամտական դիտաւորութիւններէ:

Այս արագ մտորումները, թէկուզ տեղ մը դառն, ուրիշ տեղ մը սուր, հրատապ նկատեցինք, հաւատալով որ հայրենական ու սփիւռքեան հոգեկցութիւնը Նոր Եւ առողջ զարթօնք մը կը վերապրի:

